

Zpráva veřejného ochránce práv o činnosti za 4. čtvrtletí roku 2024

Podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti.

A. Činnost ochránce v číslech	4
B. Veřejná správa	7
B.1 Ochránce a připomínkové řízení k návrhům právních předpisů	7
B.2 Ochránce pomohl získat český rodičovský příspěvek rodičům, kteří pracují v Německu (sp. zn. 6876/2023/VOP)	12
B.3 Konec dlouhého čekání na spravedlnost v případě nezákonných sterilizací (sp. zn. 699/2024/VOP)	12
B.4 Ochránce pomohl zlepšit dostupnost zdravotní péče pro odsouzené ženy ve Velkých Přílepech. (sp. zn. 18/2024/NZ)	13
B.5 Ochránce přiměl úřad práce, aby řádně vyřídil žádost o příspěvek na bydlení (sp. zn. 1317/2023/VOP)	13
B.6 Ochránce pomohl oběti trestného činu k odškodnění ve výši 50 000 Kč (sp. zn. 4171/2023/VOP)	14
B.7 Konference, kulaté stoly a školení	14
B.8 Mezinárodní spolupráce veřejného ochránce práv	15
C. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění	16
C.1 Systematické návštěvy	16
C.2 Ústavní a ochranná výchova potřebuje systémové změny	16
C.3 Ochránce přináší první ucelenou analýzu dat zaměřených na zranitelné pacienty v ochranném léčení	17
C.4 Šíříme poznatky ze zařízení sociálních služeb	18
C.5 Mezinárodní vztahy	18
D. Ochrana před diskriminací	19
D.1 Může gynekologická ambulance zakázat vstup pacientkám s kočárkem? (sp. zn. 1667/2023/VOP)	19
D.2 Ochránce pomohl muži, kterému znemožnili rybolov kvůli jeho národnosti (sp. zn. 4404/2024/VOP)	20
D.3 Technické obory na českých vysokých školách mohou studovat i Rusové a Bělorusové (sp. zn. 14540/2022/VOP)	20
D.4 Zásadní pracovní jednání	21
D.5 Osvěta	22
D.6 Konference, kulaté stoly a školení	22
D.7 Mezinárodní spolupráce	23

E. Sledování práv lidí se zdravotním postižením	25
E.1 Poradní orgán	25
E.2 Výzkumy a doporučení ke zlepšení situace lidí s postižením	25
E.3 Mezinárodní spolupráce	26
E.4 Spolupráce s neziskovými organizacemi, lidmi s postižením a odborníky z oblasti ochrany práv lidí s postižením	26
E.5 Konference, kulaté stoly, školení a osvěta	27
E.6 Přípomínky k návrhům zákonů, prováděcích předpisů a strategických dokumentů	27

A. Činnost ochránce v číslech

Ve 4. čtvrtletí 2024 ochránce obdržel celkem **1791** podnětů (o 51 více než loni ve stejném období). Podíl podnětů v působnosti byl **72,4 %**. V roce 2023 byl průměr podnětů v působnosti 72,6 %. Nejvíce podnětů se tradičně týkalo sociálního zabezpečení – zejména důchodů a dávek (339) a staveb (111).

Ve **126** podnětech lidé namítli nerovné zacházení, z toho v **95** případech z důvodů zakázaných antidiskriminačním zákonem. Ve **13** případech ochránce poskytl informace a analýzy týkající se diskriminace mezinárodním subjektům či vnitrostátním orgánům (k ochraně práv národnostních menšin, diskriminace v zaměstnání aj.).

Ochránce navštívil **5 zařízení** (včetně dětského domova, psychiatrické nemocnice a policejní cely). Ochránce sledoval **1 vyhoštění** cizinců a prostudoval **1094** rozhodnutí o vyhoštění.

Počty podnětů a činnost ilustrují následující infografiky:

PODŇETY

72,4 % ✓
podnětů patřilo do
působnosti ochránce,
a mohl se jimi tedy zabývat

 1791

podnětů doručených
ve IV. čtvrtletí 2024

sociální
zabezpečení | 339

ochrana dětí, mládeže
a rodiny | 107

armáda, policie
a vězeňství | 89

stavby a regionální
rozvoj | 111

věci cizinců | 94

správa na úseku
zdravotnictví | 85

126 podnětů s námitkou
nerovného zacházení

diskriminace ve smyslu
antidiskriminačního zákona
se týkalo **95** podnětů

ČINNOST

1094

prostudovaných
rozhodnutí o vyhoštění

ochránce uspořádal 3
vzdělávací akce

konference
Aktuální otázky
uprchlického
a cizineckého práva

DOPORUČENÍ:

Doporučení
ke sdělování údaje
o invalidním důchodu
zaměstnavateli

25 vyřízených žádostí
o informace

ochránce provedl 5
systematických návštěv

kulatý stůl
Nezletilí cizinci bez doprovodu:
kam je umístit a jak s nimi pracovat

seminář
Dopad insolvenčního
řízení do správy místních
poplatků a jiných
veřejnoprávních
pohledávek

VÝZKUM:

Zranitelné skupiny lidí
v ochranném léčení

B. Veřejná správa

Již od roku 2001 ochránce chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů. Má právo nahlížet do spisů, žádat úřady o vysvětlení a může vést místní šetření. Zjistí-li pochybení úřadu, doporučuje opatření k nápravě, rozhodnutí úřadu nemůže zrušit ani nahradit.

B.1 Ochránce a připomínkové řízení k návrhům právních předpisů

Ochránce se jako připomínkové místo pro meziresortní připomínkové řízení aktivně zapojuje do připomínkování právních předpisů i nelegislativních materiálů, které předkládají jednotlivá ministerstva či vláda a spadají do jeho působnosti. Ve čtvrtém čtvrtletí tohoto roku ochránce prostřednictvím uplatněných připomínek do 9 řízení o návrzích právních předpisů. V připomínkách pak celkově vznesl 25 dílčích připomínek. Ve stejném období roku 2023 ochránce vstoupil prostřednictvím uplatněných připomínek do 12 řízení o návrzích právních předpisů a vznesl celkem 73 dílčích připomínek. Tuto činnost ochránce ilustruje následujícím obrázkem:

1. Připomínky k návrhu vyhlášky o formulářích žádostí předkládaných vodoprávnímu úřadu¹

Ochránce upozornil na skutečnost, že návrh nestanoví podrobnější vymezení obsahu dokumentace k vrtům pro využívání energetického potenciálu podzemních vod, z nichž se neodebírá nebo nečerpá podzemní voda. Předkladateli proto navrhl, aby v návrhu obsah dokumentace závazně stanovil. Jako přínosné přitom doporučil, aby dokumentace obsahovala také zhodnocení možného ovlivnění okolních jímacích objektů a vrtů pro tepelná čerpadla nově realizovaným vrtem.

2. Připomínky k návrhu novely nařízení vlády o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích²

Nařízení vlády o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích (č. 591/2006 Sb.) stanoví povinnost přijmout nezbytná opatření k ochraně veřejného zájmu, jenž by mohl být bouracími pracemi ohrožen. Z nařízení vlády, kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci (č. 361/2007 Sb.), pak plyne, že dochází-li při bouracích pracích k odstraňování azbestu, je nutné přijmout také v něm specifikovaná opatření k ochraně veřejného zdraví.

Ochránce upozornil, že návrh neobsahuje propojení obou existujících nařízení vlády. S ohledem na vývoj evropských předpisů, který směřuje k urychlení odstraňování azbestových materiálů ze staveb s důrazem na dodržování vhodných technologických postupů za účelem ochrany veřejného zdraví, předkladateli doporučil obě uvedená nařízení odpovídajícím způsobem propojit.

3. Připomínky k návrhu Plánu legislativních prací vlády na rok 2025³

Ochránce navrhl předkladateli Plán legislativních prací vlády na rok 2025 doplnit o následující legislativní úkoly, v nichž příslušným předkladatelům doporučil:

- (1) předložit návrh novely antidiskriminačního zákona a v něm uvést § 10 antidiskriminačního zákona do souladu s unijním právem a zpřístupnit obětem diskriminace náhradu nemajetkové újmy v penězích,
- (2) předložit návrh novely zákoníku práce a v něm zakotvit nicotnost právního jednání spočívajícího ve sjednání doložky mlčenlivosti k výši odměny za práci,

---

¹ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13238>.

² Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13500>.

³ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13278>.

- (3) předložit návrh zákona o ochraně dětí a podpoře rodin, jímž by byl vytvořen nový komplexní právní předpis a tím změněn stávající systém péče o ohrožené děti,
- (4) předložit návrh novely zákona o soudních poplatcích a v něm snížit výši soudního poplatku za podání odvolání ve věcech ochrany před diskriminací a dorovnat ji ke stávající výši soudního poplatku za podání antidiskriminační žaloby,
- (5) předložit návrh novely občanského zákoníku a zákona o specifických zdravotních službách a v něm nově vymezit zákonné podmínky změny pohlaví ústavně konformním způsobem a předejít tak vzniku právního vakua po 30. červnu 2025,
- (6) předložit věcný záměr zákona o službách náhradní péče a zrušit stávající právní úpravu obsaženou v zákoně o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, a nahradit ji novým komplexním právním předpisem.

4. Připomínky k návrhu vyhlášky, kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb⁴

Navrhovaná vyhláška stanoví limity respirabilních azbestových a minerálních vláken pro vnitřní pobytové prostředí v některých typech staveb (školy, obchody, zdravotnická zařízení apod.), nevztahuje se však na pracovní prostředí. Limity azbestových vláken v pracovním prostředí přitom upravuje nařízení vlády č. 361/2007 Sb. odlišně, limity stanoví podstatně méně přísně.

Ochránce upozornil, že návrh vyhlášky neobsahuje zdůvodnění, zda a proč nejnovější odborné podklady (které důvodová zpráva zmiňuje pouze velmi obecně) odůvodňují tuto dvojkolejnost limitů pro azbestová vlákna. Navrhl proto předkladateli, aby zajistil odborné projednání nejnovějších podkladů s odborníky ze Státního zdravotního ústavu a s gestorem nařízení vlády č. 361/2007 Sb., poté aby nastavil jednotnou úpravu limitů azbestových vláken v českém právním řádu a aby v důvodové zprávě vysvětlil důvody konkrétně stanovených limitů.

5. Připomínky k návrhu Akčního plánu České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2025 až 2026⁵

Ochránce v obecné rovině vyslovil předloženému záměru svoji plnou podporu. Zdůraznil, že aktivity navržené směrem k posílení participace veřejnosti je třeba považovat za velmi žádoucí. Zároveň apeloval, aby veškeré participativní aktivity zohledňovaly specifické potřeby (finanční, personální, časové, informační) jednotlivých cílových skupin (lidé

---

⁴ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13292>.

⁵ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13504>.

s postižením, senioři, děti) tak, aby se mohly reálně podílet na správě věcí veřejných na rovném základě s ostatními.

V konkrétní rovině se ochránce vyjádřil k části akčního plánu, v níž se v budoucnu počítá se vznikem národního kompetenčního centra zaměřeného na konzultační, participační a deliberativní procesy a navrhuje se provést přípravu a provedení pilotní implementace moderních deliberativních mechanismů na centrální úrovni v ČR. Ochránce předkladateli doporučil, aby k uvedeným aktivitám (týkajícím se plánování závazku) akčního plánu mezi podporující osoby/spolugestory doplnil i Kancelář veřejného ochránce práv, pro kterou by to mohla být vhodná příležitost pro sdílení, výměnu zkušeností a navazování kontaktů pro další spolupráci. K realizaci závazků akčního plánu by mohla Kancelář veřejného ochránce práv přispět i svojí lidskoprávní perspektivou a znalostí specifických potřeb cílových skupin.

6. Připomínky k návrhu novely vyhlášky o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel⁶

Lidé na spektru autismu neměli dosud možnost získat řidičský průkaz. Ministerstvo zdravotnictví navrhlo, aby mohli po individuálním posouzení zdravotní způsobilosti řídit lidé s Aspergerovým syndromem. Tento návrh ale nepočítal s lidmi s Atypickým autismem, i když mnozí z nich nemají poruchu intelektu a v jiných zemích mohou řídit bez omezení. Ochránce přesvědčil ministerstvo, aby o řidičské oprávnění mohli požádat všichni lidé na spektru autismu bez poruchy intelektu.

Pokud jde o řidiče z povolání, ministerstvo vyloučilo lidi s těžkým sluchovým postižením. To platí i pro ty, kteří dlouhodobě bez problémů řídí osobní auta. Ministerstvo nezdůvodnilo, proč takto přísně omezuje práva lidí se sluchovým postižením. Nepředložilo žádná data ani studie, které by ukázaly, že tato omezení jsou nutná. Navíc se nijak nevypořádalo s tím, jak zásah ovlivňuje právo těchto lidí na osobní mobilitu a rovné zacházení. Také Rada vlády pro osoby se zdravotním postižením vyzvala Ministerstvo zdravotnictví, aby se znovu tématem zabývalo v roce 2025 a uspořádalo odborné pracovní setkání.

7. Připomínky k návrhu novely nařízení vlády o podrobnostech služebního hodnocení státních zaměstnanců a vazbě osobního příplatku státního zaměstnance na výsledek služebního hodnocení⁷

Podle důvodové zprávy by se srozumitelnost úředního psaní měla nově posuzovat v rámci kritéria „kvalita výkonu státní služby“. I když má toto kritérium u řadových zaměstnanců podíl 40 %, v jeho rámci se podle odůvodnění návrhu bude hodnotit hned několik

---

⁶ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13308>.

⁷ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13306>.

důležitých součástí výkonu státní služby. Lze předpokládat, že srozumitelnost tak reálně bude ovlivňovat služební hodnocení spíše v menší míře.

Ochránce konstatoval, že ve služebním hodnocení je zásadní klást důraz především na následující tři nejdůležitější indikátory srozumitelného úředního psaní:

- 1) vystižení podstaty věci a adekvátní reakci,
- 2) vhodnou strukturu písemnosti,
- 3) absenci nadbytečných informací.

8. Připomínky k návrhu novely nařízení vlády o nezabavitelných částkách⁸

Předkladatel navrhuje změnit parametry výpočtu srážky ze mzdy zrušením nezabavitelné částky na manžela/ku povinného, která se připočítává k nezabavitelné částce pro osobu povinnou (pro rok 2024 jde o částku 3 176 Kč). Tato částka se připočítává k nezabavitelné částce na každou osobu, které musí povinný poskytovat výživné (manželka/děti).

Navrhovanou změnou dojde k navýšení srážek prováděných povinným z jejich mzdy; měsíčně u jednoho manžela o částku 1 058 Kč, resp. 1 059 Kč v případě nepřednostní pohledávky. Ochránce vyjádřil s navrhovanou změnou svůj nesouhlas, neboť neúměrně sníží nezabavitelnou částku, s níž povinný hospodaří. Jelikož taková změna není nutná ani odůvodněná, doporučil předkladateli nezabavitelnou částku uvedeným způsobem nesnižovat.

Předkladatel dále navrhuje, aby v roce 2025 vycházel výpočet nezabavitelné částky z částek životního minima a normativních nákladů na bydlení k 31. prosinci 2024. Ochránce uvedl, že tato změna není žádoucí a že nevidí žádný důvod pro tuto jednorázovou výjimku z dosavadní úpravy. Vyjádřil obavy, že jde o cílenou změnu, která má za cíl vyloučit možné zvýšení nezabavitelné částky v důsledku možného navýšení částky normativních nákladů na bydlení od ledna 2025. Navrhl proto předkladateli, aby zmíněná jednorázová výjimka byla z návrhu vypuštěna bez dalšího.

9. Připomínky k návrhu novely vyhlášky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách⁹

V obecné rovině ochránce poukázal na skutečnost, že vyhláška provádí v naprosté většině ustanovení zákona o sociálních službách ve znění, které je teprve navržené ke schválení v Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 704). To se ukazuje jako problematické, neboť je

---

⁸ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13394>.

⁹ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13392>.

nemožné předjímat, v jaké podobě zákonodárce nakonec změny zákona o sociálních službách přijme.

Předkladatel navazuje na definici služby komunitního charakteru (jak je navržena ve sněmovním tisku č. 704/3), jež však neprošla připomínkovým řízením. V rámci své působnosti jako orgánu pro monitorování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením ochránce považoval za nutné zdůraznit, že tato definice představuje naprosté minimum toho, co je třeba činit k postupnému naplňování čl. 19 Úmluvy. Předkladateli proto doporučil zpřesnění navrhované úpravy tak, aby respektovala smysl definice služby komunitního charakteru, a v souladu s tím i doplnění odůvodnění návrhu.

B.2 Ochránce pomohl získat český rodičovský příspěvek rodičům, kteří pracují v Německu (sp. zn. 6876/2023/VOP)¹⁰

Bydliště rodiny v České republice zakládá právo na doplatek rodičovského příspěvku, pokud jsou dávky vyplácené státem, ve kterém lidé pracují, nižší než podle českých předpisů.

Stěžovatelka žije s manželem v Česku. Oba pracují v Německu. Po vyčerpání rodičovského příspěvku z Německa (Elterngeld) stěžovatelka požádala o český. Úřad práce jí rodičovský příspěvek nepřiznal s tím, že ho má vyplácet pouze Německo, protože tam pracují oba rodiče.

Úřad práce díky šetření ochránce tento názor přehodnotil a uznal, že stěžovatelka splňuje podmínky pro přiznání českého rodičovského příspěvku, protože bydlí s rodinou v Česku. Vyplatil jí příspěvek v celkové výši 144 000 Kč.

V podobném případě ochránce ženě, která pracovala pro portugalského zaměstnavatele jenom na dálku z českého domova, zajistil výplatu českého rodičovského příspěvku ve výši 278 250 Kč (sp. zn. 5120/2024/VOP).¹¹

B.3 Konec dlouhého čekání na spravedlnost v případě nezákonných sterilizací (sp. zn. 699/2024/VOP)¹²

Ministerstvo zdravotnictví musí o nároku na odškodnění protiprávní sterilizace rozhodnout nejdéle do 60 dnů ode dne podání žádosti (§ 5 odst. 3 zákona č. 297/2021 Sb.). Tato lhůta neběží po dobu nejvýše 15 dnů, kdy ministerstvo čeká na vyžádanou zdravotnickou dokumentaci (§ 7 odst. 2 zákona č. 297/2021 Sb.), nebo po dobu přerušení řízení k doplnění žádosti.

¹⁰ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12764>.

¹¹ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13286>.

¹² Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13440>.

Stěžovatelka požádala ministerstvo v dubnu 2023 o odškodnění za protiprávní sterilizaci provedenou v roce 1999. Do února 2024 neobdržela přes urgence žádnou odpověď, proto požádala ochránce o pomoc.

Ochránce ministerstvu vytkl porušení zákona. Několikanásobně totiž překročilo zákonný limit 60 dní k vyřízení žádosti, aniž by si od stěžovatelky vyžádalo doplnění žádosti nebo zajišťovalo odborné posouzení zdravotnické dokumentace. Ministerstvo vzápětí žádosti vyhovělo. Vyhodnotilo, že u stěžovatelky nebyly splněny zákonné podmínky pro provedení sterilizace. Proto jí přiznalo jednorázové odškodnění ve výši 300 000 Kč. Stěžovatelka se tak po dlouhých 16 měsících dočkala od státu uznání odpovědnosti za jeho pochybení v minulosti.

B.4 Ochránce pomohl zlepšit dostupnost zdravotní péče pro odsouzené ženy ve Velkých Přílepech. (sp. zn. 18/2024/NZ)¹³

Ve věznici nepůsobili žádní lékaři ani zdravotní sestry. Léky na akutní onemocnění tak někdy odsouzené obdržely až 12. den od chvíle, kdy se u nich projeví příznaky. Věznice také musela odsouzené eskortovat ke každé návštěvě lékaře do Vazební věznice Praha Ruzyně, a to za podmínek, které zhoršovaly strádání nemocných.

Ředitel věznice po návštěvě zaměstnanců Kanceláře veřejného ochránce práv zajistil nápravu. Ve věznici bude zatím jednou týdně zdravotní sestra. Od dubna 2025 budou nově poskytovat zdravotní služby v českých věznicích Zdravotnická zařízení Ministerstva spravedlnosti. Ředitel věznice od této změny (více lékařů) očekává, že by lékař mohl být ve Velkých Přílepech alespoň jednou týdně.

B.5 Ochránce přiměl úřad práce, aby řádně vyřídil žádost o příspěvek na bydlení (sp. zn. 1317/2023/VOP)¹⁴

Úřad práce může přiznat příspěvek na bydlení zpětně pouze za 3 měsíce. Domáhá-li se žadatel přiznání dávky zpětně za delší období, nesmí úřad práce jeho žádost zamítnout jen proto, že ji nepodal včas. Musí se vždy zabývat obdobím, za které žadatel ještě může dávku získat (§ 54 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb.).

Matka čtyř dětí v dubnu 2023 požádala o příspěvek na bydlení. Dávku požadovala zpětně od října 2022. Úřad práce jí dávku nepřiznal. Uvedl, že o ni nepožádala v zákonné tříměsíční lhůtě.

¹³ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13152>.

¹⁴ Dokumenty k případu jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13394>.

Úřadu práce ochránce vytkl, že při vyřízení žádosti zcela pominul období od ledna 2023, za které paní žádala o dávku včas. Úřad práce chybu neuznal. Za pravdu ochránci dalo až Ministerstvo práce a sociálních věcí. Na jeho pokyn úřad práce žádost matky řádně vyřídil.

B.6 Ochránce pomohl oběti trestného činu k odškodnění ve výši 50 000 Kč (sp. zn. 4171/2023/VOP)¹⁵

Pokud Ministerstvu spravedlnosti v řízení o žádosti o peněžité pomoci oběti trestného činu nestačí informace z trestního spisu, musí doplnit dokazování. Ministerstvo zejména posoudí důsledky trestného činu na zdraví oběti a to, jak dlouho měla kvůli utrpenému zranění ztížený obvyklý způsob života (§ 24 odst. 1 písm. a) nebo b) zákona č. 45/2013 Sb.).

Pachatelka bodla stěžovatele do zad nožem, což si vyžádalo převoz do nemocnice a okamžitou operaci. Soud ji odsoudil pro zvlášť závažný zločin těžkého ublížení na zdraví a poslal ji do vězení. Jako oběť trestného činu požádal stěžovatel Ministerstvo spravedlnosti o peněžitou pomoc. To jeho žádost zamítlo. Dovodilo ze znaleckého posudku zpracovaného v trestním řízení, že mu nebyla způsobena těžká újma na zdraví ani mu nebylo ublíženo na zdraví.

Ministerstvo špatně zohlednilo dobu, po kterou měl stěžovatel kvůli trestnému činu ztížený způsob života. Proto ochránce doporučil, aby ministerstvo žádost znovu posoudilo. To poté doplnilo dokazování, novým rozhodnutím stěžovateli plně vyhovělo a přiznalo mu peněžitou pomoc ve výši 50 000 Kč.

B.7 Konference, kulaté stoly a školení

Datum	Název akce	Druh akce	Forma
6. listopadu 2024	Nezletilí cizinci bez doprovodu: kam je umístit a jak s nimi pracovat	Kulatý stůl	Prezenční
14. – 15. listopadu 2024	Aktuální otázky uprchlického a cizineckého práva	Konference	Prezenční
13. prosince 2024	Dopad insolvenčního řízení do správy místních poplatků a jiných veřejnoprávních pohledávek	Seminář	Online

¹⁵ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12654>.

B.8 Mezinárodní spolupráce veřejného ochránce práv

Pravidelného setkání ombudsmanů ze zemí V4 se v říjnu zúčastnil ochránce i jeho zástupce. Při tomto již 20. setkání debatovali s kolegy z Maďarska, Polska a Slovenska o lidskoprávních aspektech pandemie, vypořádání se s „dědictvím“ kolektivizace soukromých pozemků, o právu na bydlení a také o současných výzvách a zkušenostech při ochraně práv lidí omezených na osobní svobodě.

Zástupce ochránce společně s právníky a výzkumníky Kanceláře ochránce navštívil v prosinci Norsko. Tématem návštěvy byly oblasti rovného zacházení, ochrany práv lidí s postižením, ochrany lidí omezených na svobodě a ochrany práv dětí. Kromě výměny zkušeností při plnění stávajících úkolů ochránce (podrobně viz kapitoly C.5, D.7 a E.3), bylo cílem setkání také získání inspirace pro budoucí výkon mandátu ochránce práv dětí. Právníci Kanceláře ochránce tak navštívili i Norské ředitelství pro děti, mládež a rodinu (Bufdir), úřad norské ombudsmanky pro děti, neziskové organizace a výzkumné instituce zaměřující se na zvyšování povědomí o právech dětí i na vzdělávání dětí a naplňování jejich participačních práv.

Tématem ochrany zájmů budoucích generací a udržitelné budoucnosti se věnovali účastníci prosincového setkání zástupců ombudsmanských institucí Česka, Maďarska, Polska, Slovenska a Srbska v Budapešti. Probíhala intenzivní výměna národních zkušeností diskuze o výzvách a příležitostech každodenní praxe ombudsmanských institucí souvisejících s ochranou životního prostředí. Ombudsmani cítí odpovědnost zapojit se do dialogu, který se na vztah mezi lidskými právy, péčí o životní prostředí a udržitelným rozvojem planety zaměřuje. Ve společné deklaraci se shodli na nezbytnosti posílení své role při ochraně zájmů budoucích generací v oblasti životního prostředí a změny klimatu.

C. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění

Od roku 2006 je ochránce národním preventivním mechanismem podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení pro osoby omezené na svobodě z moci úřední i v důsledku závislosti na poskytované péči. Svá zjištění a doporučení zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a formuluje standardy zacházení. Předkládá je samotným zařízením a jejich zřizovatelům a systémová doporučení ústředním orgánům státní správy. Od roku 2011 ochránce rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

C.1 Systematické návštěvy

Ochránce ve čtvrtém čtvrtletí provedl 5 systematických návštěv zařízení. Konkrétně navštívil tato místa:

- Dětský domov Moravská Třebová
- Dětský domov Liptál
- Gerontologické oddělení Psychiatrické nemocnice Brno
- Policejní cely Ústí nad Labem
- Policejní cely Chomutov

Vedle toho ochránce provedl sledování vyhoštění cizince ze Zařízení pro zajištění cizinců Balková na letišti Praha. Ochránce také monitoroval vyhoštění z Německa do Iráku. Celkem bylo během tohoto letu vyhoštěno 37 osob. Tyto mise jsou cenné pro rozšiřování našich zkušeností a probíhají v rámci solidarity mezi státy.

C.2 Ústavní a ochranná výchova potřebuje systémové změny¹⁶

Ochránce dlouhodobě a opakovaně upozorňuje na kritický stav ústavní péče o děti. Přijetí potřebných změn požadoval ochránce už ve Výroční zprávě o činnosti za rok 2022.¹⁷

Na téma upozornil ochránce vydáním dvou souhrnných zpráv z návštěv **zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy**, které poskytují služby dětem s ochrannou výchovou, extrémními poruchami chování a závislostními problémy. Návštěvy potvrdily, že současný systém neumí reagovat na potřeby dětí, které soudy svěřily do péče státu. Tato skupina dětí je velmi široká. V ústavních zařízeních žijí a vyrůstají různé děti s velmi rozličnými

---

¹⁶ Více informací je uvedeno v tiskové zprávě ze dne 30. října 2024, viz <https://www.ochrance.cz/aktualne/je-nutne-se-vice-zamerit-na-potreby-deti-zijicich-v-ustavnich-zarizenich-obzvlaste-tech-s-ochrannou-vychovou-a-drogovou-zavislosti-zastupce-ombudsmana-zada-msmt-o-revizi-systemu/>.

¹⁷ Výroční zpráva o činnosti za rok 2022 je dostupná na webu ochránce, viz <https://www.ochrance.cz/dokument/zpravy-pro-poslaneckou-snemovnu-2022/vyrocnizprava-2022.pdf>.

potřebami. Jde o tak širokou a pestrou škálu potřeb, ke kterým nelze přistupovat univerzálně, jak to činí současná právní úprava. Ochránce proto Ministerstvo školství požádal, aby bez zbytečného odkladu tyto potřeby zmapovalo a nastavilo podle nich systém péče, včetně postupů, nástrojů, metod práce a kompetencí zapojených orgánů, institucí a ústavních zařízení. Stranou by neměla zůstat ani podpora pracovníků ústavních zařízení spočívající v jejich vzdělávání, adekvátním ohodnocení a wellbeingu.

Poznatky ochránce o systému ústavní a ochranné výchovy, které vychází zejména ze systematických návštěv ústavních zařízení a šetření stížností v nich umístěných dětí, naznačují, že bez potřebných zásahů hrozí kolaps daného segmentu péče o ohrožené děti.

V připomínkách k **plánu legislativních prací vlády na rok 2025** proto ochránce navrhl, aby se vláda zavázala k vytvoření věcného záměru nové právní úpravy, která nahradí zastaralý a současným potřebám neodpovídající zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Nová právní úprava by měla jasně definovat cílové skupiny dětí, které vyžadují náhradní nebo specializovanou pobytovou péči, typy zařízení, jejich materiálně technický a personální standard a služby, které mohou poskytovat. Rovněž by měla zařízením umožňovat zaměstnávat zdravotnické pracovníky a současně by měla jednoznačně nastavovat trend malokapacitních zařízení či zařízení komunitního typu.

Ministerstvo školství do Plánu legislativních prací vlády věcný záměr zákona o výchovné péči ve školských zařízeních nezahrnulo. Ochránce však získal příslib, že v průběhu roku 2025 budou probíhat analytické a přípravné práce, přičemž konkrétní výstup v podobě předložení věcného záměru je plánován na rok 2026.

C.3 Ochránce přináší první ucelenou analýzu dat zaměřených na zranitelné pacienty v ochranném léčení¹⁸

V psychiatrických nemocnicích po celé České republice je téměř tisíc osob umístěných do ochranné léčby. Nejnovější výzkumná zpráva veřejného ochránce práv nazvaná „Zranitelné skupiny lidí v ochranném léčení“ se zaměřila na ty nejzranitelnější z nich – mladistvé, ženy a cizince. Ti se potkávají s řadou problémů (šestnáctiletý chlapec na oddělení mezi dospělými muži; žena absolvující ochranné léčení na příjmovém oddělení, protože chybělo adekvátní místo poskytující dlouhodobou péči ženám; cizinec neúčastnící se skupinové psychoterapie kvůli jazykovým překážkám). Ochránce požádal Ministerstvo spravedlnosti, aby se tato zjištění odrazila ve vznikající Národní koncepci ochranného léčení. Pro vznik koncepce již existuje harmonogram s cílem předložit ji začátkem roku 2025 vládě ke schválení.

---

¹⁸ Více informací je uvedeno v tiskové zprávě ze dne 15. listopadu 2024, viz <https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman-prinasi-prvni-ucelenou-analyzu-dat-zamerenych-na-zranitelne-pacienty-v-ochrannem-leceni/>.

C.4 Šíříme poznatky ze zařízení sociálních služeb

Právnička odboru dohledu poslance upozornila na problematiku neregistrovaných zařízení sociálních služeb na společné schůzi Podvýboru pro sociální služby a osob se zdravotním postižením a Podvýboru pro sociální zdravotní pomezí. Poslance seznámila s riziky spojenými s existencí nelegálních zařízení, která jsme odhalili během systematických návštěv, a upozornila na nedostatečné možnosti uplatňování sankcí ze strany správních orgánů vůči těmto zařízením.

Na Moravské konferenci sociálních služeb prezentovala právnička odboru dohledu poznatky z návštěv pobytových zařízení pro lidi s demencí. Věnovala se právům těchto klientů spojených s rozhodováním o sobě a volnosti pohybu.

C.5 Mezinárodní vztahy

Právníci odboru dohledu se vypravili do Osla za účelem seznámit se se systémem péče o ohrožené děti. Díky projektu financovanému Norskými fondy měli možnost navštívit 4 zařízení poskytující ústavní péči o děti s poruchami chování a závislostmi. Zahraniční zkušenost potvrzuje výše zmíněné závěry ochránce o tom, že je třeba přenastavit systém ústavní péče o děti v ČR. Jako nezbytné se jeví změnit zákon o ústavní a ochranné výchově. Individuální péče o děti v zařízeních připomínajících rodinné domácnosti je totiž efektivnější.

O tom, jak přistupovat ke kontrolám dětských zařízení, jednali také s norskými kolegy z Národního mechanismu prevence špatného zacházení. V Norsku vykonává tento mandát stejně jako v České republice ombudsman a obě pojetí kontrol zařízení jsou velmi podobná. Norové také zveřejňují zprávy z návštěv (kontrol) zařízení, kde jsou lidé omezeni na osobní svobodě tak, aby efekt kontrol byl co nejvíce preventivní. Na rozdíl od České republiky však Norové při stejném počtu personálu provedou pouze polovinu návštěv zařízení.

D. Ochrana před diskriminací

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního orgánu pro rovné zacházení a ochrany před diskriminací (*equality body*) v souladu s právem Evropské unie. Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od ledna 2018 ochránce pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Při tom spolupracuje se zahraničními orgány, které mají obdobné poslání vůči českým státním příslušníkům.

D.1 Může gynekologická ambulance zakázat vstup pacientkám s kočárkem? (sp. zn. 1667/2023/VOP)¹⁹

Zakázanou diskriminací v přístupu ke zdravotní péči je také opatření, které znevýhodní ženy z důvodu mateřství, ledaže takové opatření sleduje legitimní cíl a je přiměřené a nezbytné k jeho dosažení (může cíle dosáhnout a nestačilo by méně omezující opatření).

Gynekologická ambulance zákazem vstupu s kočárky diskriminovala ženy – matky, které nemají hlídání pro své malé dítě.

Gynekologická ambulance měla na vstupních dveřích vyvěšenou ceduli zakazující vstup s dětskými kočárky. Recepční proto do čekárny ambulance (a na vyšetření) nepustila těhotnou maminku, protože s sebou měla v kočárku své dvouleté dítě, pro které nesehnala hlídání.

Vedoucí lékař ambulance zákaz vysvětlil tím, že přítomnost kočárků a malých dětí ruší ostatní pacientky a zdravotníky, omezuje provoz ambulance a zvyšuje riziko přenosu infekčních nemocí.

Ochránce uznal, že některé důvody zákazu měly legitimní cíl. Vysvětlil ale, proč zákaz ani z těchto důvodů nebyl přiměřený nebo nezbytný. Doporučil pak méně omezující opatření, například žádost, aby pacientky chodily na vyšetření bez doprovodu, pokud je to možné. Vedoucí lékař s tím souhlasil.

¹⁹ Posouzení diskriminace je dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13314>.

D.2 Ochránce pomohl muži, kterému znemožnili rybolov kvůli jeho národnosti (sp. zn. 4404/2024/VOP)²⁰

Odmítnutí poskytnout službu nabízenou veřejnosti člověku kvůli jménu, které naznačuje jinou než českou národnost, představuje přímou diskriminaci z důvodu národnosti v oblasti přístupu ke službám (§ 1 odst. 1 písm. j) a § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb.).

Provozovatel rybníka neumožnil rybolov českému občanovi poté, co zjistil, že je ukrajinské národnosti. Důvodem byly špatné zkušenosti mimo jiné i s některými ukrajinskými rybáři, kteří porušovali pravidla rybolovu.

Ochránce provozovateli vysvětlil, že špatné zkušenosti s některými rybáři nemohou ospravedlnit odmítnutí člověka, který se sám nijak neprovinil pravidlům. Úvaha, že všechny osoby určitého jména, přízvučky či národnosti budou porušovat pravidla rybolovu, představuje předsudek, proti kterým se snaží právo na rovné zacházení bojovat. Provozovatel po výzvě ochránce případ znovu prověřil a uznal, že neměl muže odmítnout. Omluvil se mu a nabídl mu možnost rybolovu.

D.3 Technické obory na českých vysokých školách mohou studovat i Rusové a Bělorusové (sp. zn. 14540/2022/VOP)²¹

Ze zákazu poskytování technické pomoci „v“ nebo „pro použití v“ Rusku a Bělorusku, obsaženého v mezinárodních sankcích vůči těmto státům, nevyplývá, že by české vysoké školy nemohly v technických oborech vzdělávat žádné Rusy a Bělorusy. Zákaz se uplatní tehdy, když má vysoká škola přinejmenším důvodné podezření, že informace nabyté v kritickém studijním programu student použije v Rusku či Bělorusku. Státní příslušnost sama o sobě přitom nemůže být jediným důvodem pro takové podezření.

Ruští a běloruští státní příslušníci byli znevýhodněni v přístupu ke studiu v technických oborech na některých vysokých školách. Ty to odůvodňovaly mezinárodními sankcemi, které zakazují poskytování tzv. technické pomoci, která může za určitých okolností spočívat i v poskytnutí vysokoškolského vzdělání.

Podle ochránce Finanční analytický úřad (FAÚ), který dohlíží na provádění sankcí, sankce nesprávně vykládal, a proto nezasáhl proti chybnému postupu vysokých škol. Sankce nezakazují vzdělávání všech Rusů a Bělorusů jen na základě jejich státní příslušnosti. FAÚ s ochráncem souhlasil, informoval vysoké školy a přijal opatření, aby se podobná situace již neopakovala.

²⁰ Posouzení je dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13436>.

²¹ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13450>.

D.4 Zásadní pracovní jednání

Na říjnovém jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů se probírala řada témat, mezi jinými podněty k prevenci domácího násilí, výši platů ve veřejné sféře. Diskutovala se také otázka sběru a zveřejňování dat ČSÚ členěných podle pohlaví a financování aktivit v oblasti rovnosti žen a mužů.

V říjnu se zástupce veřejného ochránce práv spolu s právníčkou odboru rovného zacházení zúčastnil každoročního setkání právníků pojišťoven v Doksech. Zástupce veřejného ochránce práv na něm přednesl úvodní slovo, v němž upozornil na potřeby zranitelných skupin lidí, zejména lidí s postižením.

Právníčka odboru rovného zacházení se zúčastnila pravidelné schůzky mezi pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv a Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra. Jedním z témat byly možnosti Ministerstva vnitra při dozoru nad vyhláškami obcí, které stanovují spádové obvody škol v případech, kdy mají segregační dopad. Vyměnili si také zkušenosti s řešením nezákonnosti pravidel obcí pro přidělování bytů.

Právníčka odboru rovného zacházení se zúčastnila diagnostického workshopu věnovaného obětem předsudečného násilí. Workshop organizoval za finanční podpory Evropské komise Úřad OBSE pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) ve spolupráci s ministerstvem spravedlnosti a Úřadem vlády ČR. Smyslem bylo za účasti zástupců z řad orgánů činných v trestním řízení, dotčených úřadů i občanské společnosti identifikovat a prodiskutovat silné a slabé stránky v systému podpory obětí předsudečného násilí v ČR.

Česká republika je v souladu s rozhodnutím Evropského výboru pro sociální práva z loňského roku povinna systematicky zjišťovat data o etnicitě dětí v institucionální péči. Je tak třeba periodicky sledovat etnické složení pobytových, mimo jiné školských zařízení. Právníčka odboru rovného zacházení spolu s vedoucím výzkumného úseku o této problematice diskutovali na jednání organizovaném Úřadem vlády a ministerstvem spolu s odborníky z ministerstva školství, které v roce 2024 provedlo mimořádné šetření ke sběru dat v institucionální výchově, o možných rizicích souvisejících se zjišťováním etnických údajů.

V listopadu se ochránce a jeho zástupce setkali s ústředním školním inspektorem, aby se vzájemně informovali o aktivitách svých institucí realizovaných zejména v uplynulém roce, prodiskutovali vybraná témata z oblasti školství a vzdělávání a probrali možnosti vzájemné spolupráce v některých dílčích oblastech. Hovořili např. o problematice nárůstu tzv. domácího vzdělávání a jeho dopadů na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo o školním stravování. Dohodli se také na tom, že pověřený právníci Kanceláře veřejného ochránce práv proškolí inspektory ČŠI v tématu rovného zacházení a používání antidiskriminačního zákona.

Odehrálo se další setkání pracovní skupiny pro bezpečnost Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, která probírá aktuální problémy a výzvy v soužití romské menšiny a většinové společnosti a připravuje související doporučení. Tentokrát se diskutovalo např. o některých změnách ve financování pozic asistentů prevence kriminality fungujících v jednotlivých krajích nebo o potřebě vylepšovat komunikaci orgánů činných v trestním řízení s veřejností o trestních případech s interetnickými prvky.

Předmětem jednání společné schůzky Úřadu vlády a ministerstva práce a sociálních věcí za účasti právničky odboru rovného zacházení byla možnost legislativní změny výpočtu peněžité pomoci v mateřství v případě narození druhého a dalšího dítěte. Stávající úprava totiž umožňuje výhodnější výpočet peněžité pomoci v mateřství v případě narození dalšího dítěte pouze v případě, že se jedná o stejné zaměstnání. V případě změny zaměstnání (a např. zkráceného úvazku) ženy ekonomicky odrazuje od dřívějšího nástupu do práce, pokud plánují narození dalšího potomka.

Dne 4. prosince 2024 se na pozvání veřejného ochránce práv uskutečnilo výjezdní zasedání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Ochránce s kolegy prezentovali činnost vztahující se k diskriminaci založené na romské etnicitě a členy rady informovali o působnosti ochránce a jeho aktivitách, např. v šetřeních stěžovatelek, které se domáhají odškodnění za protiprávní sterilizace.²²

D.5 Osvěta

Právníci odboru rovného zacházení pokračovali ve výuce předmětu Klinika antidiskriminačního práva, který je určen studujícím Právnické fakulty Masarykovy univerzity a obsahuje šest seminářů z různých oblastí, v nichž může dojít k diskriminaci.

Na pozvání online TV vysílání ARA ART směřovaného ke vzdělávání a zábavě především romské menšiny v ČR připravili odpovědi na dotazy směřované ke vzdělávání a právu ve zdravotnictví. V živém vysílání odpovídali na dotazy na uvedená témata.

D.6 Konference, kulaté stoly a školení

Právníci odboru rovného zacházení se zapojili do vzdělávání pořádaného Státním úřadem inspekce práce. Pro inspektory oblastních inspektorátů práce věnující se problematice rovného zacházení připravili workshop na téma diskriminace v pracovní inzerci a přijímacím procesu.

V oblasti obtěžování a sexuálního obtěžování v práci vedli právníci odboru rovného zacházení školení pro zaměstnance Ministerstva financí a jemu podřízených organizací.

---

²² Více informací je uvedeno v tiskových zprávách ze dne 21. června 2024 a 4. prosince 2024, viz https://www.ochrance.cz/aktualne/rada_vlady_pro_zalezitosti_romske_mensiny_zasedala_v_brne_u_ombudsmana-resila_predevsim_odskodneni_za_protipravni_sterilizace/, https://www.ochrance.cz/aktualne/rada_vlady_pro_zalezitosti_romske_mensiny_zasedala_v_brne_u_ombudsmana-resila_predevsim_odskodneni_za_protipravni_sterilizace/.

Školení se účastnili vedoucí odborů, zástupci personálních odborů a další osoby zodpovědné za řešení i prevenci obtěžování na pracovišti.

Právnička odboru rovného zacházení v listopadu vystoupila v panelové diskusi expertů v oblasti šikany a sexuálního obtěžování. Ta se konala při příležitosti představení národní zprávy z výzkumu Friedrich-Ebert-Stiftung „Sexuální obtěžování v práci“, jejímž podkladem byly i závěry z expertní fokusní skupiny za účasti zástupce Kanceláře veřejného ochránce práv. Na národní zprávu následně naváže také zpráva s mezinárodním srovnáním výskytu obtěžování v kontextu zaměstnání. Výzkum kromě České republiky probíhal na Slovensku, v Chorvatsku, Řecku, Bulharsku a Maďarsku.

Ve spolupráci s organizací ARA ART uspořádaly právničky odboru rovného zacházení školení pro sociální pracovníky na téma obrana proti diskriminaci. Na konkrétních příkladech sociálním pracovníkům vysvětlili, kdy se jedná o diskriminaci zakázanou právem, aby ji uměli v praxi rozeznat a pomoci svým klientům, kteří se s diskriminací setkají.

D.7 Mezinárodní spolupráce

Vedoucí odboru rovného zacházení se zúčastnila výroční schůze jako nejvyššího rozhodovacího orgánu sítě Equinet. Výroční schůzi předcházel kulatý stůl, jehož účelem bylo uzavření procesu přijímání evropské legislativy, která má upravit minimální standard pro orgány pro rovné zacházení.²³ V následujícím období bude třeba věnovat pozornost transpozici směrnic do národních právních řádů.

Členové pracovní skupiny zaměřené na problematiku rovnosti žen a mužů zahrnující i právničku odboru rovného zacházení sdíleli zkušenosti s transpozicí aktuálních evropských směrnic týkajících se rovnosti žen a mužů do svých národních právních řádů. Zástupkyně EIGE (Evropského institutu pro genderovou rovnost) prezentovala závěry výzkumu zaměřeného na kybernásilí vůči ženám a dívkám.

V říjnu se právnička odboru rovného zacházení zúčastnila pravidelné schůzky pracovní skupiny Equinetu „Equality Law in Practice“. Cílem bylo zejména sdílení aktualit a zkušeností z oblasti antidiskriminačního práva a plánování aktivit na rok 2025.

Právnička odboru rovného zacházení se zúčastnila jednání pracovní skupiny Equinetu k diskriminaci z důvodu zdravotního postižení. Sdílela připravované kroky k větší přístupnosti budovy ombudsmana, vzdělávacích akcí, výstupů, webu a Kanceláře jako zaměstnavatele. Dále se diskutovalo o vývoji práv lidí s postižením v EU, o zaměstnávání lidí s postižením a přístupnosti webů.

---

²³ Více informací ke standardům je uvedeno v tiskové zprávě ze dne 21. června 2024, viz https://www.ochrance.cz/aktualne/nove_standardy_zajisti_srovnatelnou_ochranu_pred_diskriminaci_napric_e_vropou-ombudsman_bude_moci_efektivneji_pomahat_obetem_diskriminace/.

Na jednání pracovní skupiny Equinetu zřízené ke koncepčním tématům týkajícím se diskriminace a rovného zacházení se právnička odboru rovného zacházení zapojila do diskuse o tématu stanoveném na následující rok, kterým jsou nenávistné projevy.

Právnička odboru rovného zacházení se setkala s novým komisařem pro lidská práva Rady Evropy Michaelem O'Flahertym, který orgánům pro rovné zacházení představil své priority, diskutoval o možných cestách spolupráce a pomoci nejzranitelnějším skupinám lidí. Následoval seminář ECRI (Evropské Komise proti Rasismu a Intoleranci), na kterém se připomínala činnost ECRI třicet let od založení a sdílely se zkušenosti s diskriminací v přístupu ke zdravotní péči a s institucionální diskriminací.

Při příležitosti 20. výročí existence instituce Ochránce lidských práv v Arménii se právnička odboru rovného zacházení zúčastnila mezinárodní konference v Jerevanu. Konference byla zaměřená zejména na klíčovou roli národních lidskoprávních a ombudsmanských institucí v ochraně a prosazování lidských práv a svobod a na důležitost zajištění nezávislosti a nestrannosti těchto institucí.

V listopadu se právnička odboru rovného zacházení zúčastnila konference „Game Changer: Sport's role in fighting discrimination“ organizované Equinetem v Římě. Konference se zaměřovala na diskriminaci ve sportu a roli sportu při boji proti diskriminaci. Mezi cílovou skupinu účastníků patřili zejména zástupci institucí EU, orgánů pro rovné zacházení či sportovních federací a další experti na oblast diskriminace ve sportu.

Středoevropský institut pro výzkum práce CELSI realizoval výzkum klimatu u vybraných zaměstnavatelů na Slovensku. Výzkum byl orientován především na zjištění (sexuálního) obtěžování na pracovištích. Na související konferenci právnička odboru rovného zacházení prezentovala vybrané případy ochránce.

Na sklonku roku se právničky odboru rovného zacházení setkaly s norským ombudsmanem pro rovnost, který v Norsku vykonává funkci národního orgánu pro rovné zacházení a monitorování práv lidí se zdravotním postižením, stejně jako veřejný ochránce práv v Česku. Probíranými tématy bylo fungování našich institucí, nenávistné projevy, vliv umělé inteligence na rovnost, fungování orgánu pro rovné zacházení s ohledem na směrnice EU o standardech pro orgány pro rovné zacházení a sbírání dat o diskriminaci.

E. Sledování práv lidí se zdravotním postižením

Počínaje lednem 2018 ochránce zastává také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením.

E.1 Poradní orgán

V říjnu se členové poradního orgánu zabývali aktuálně projednávanou novelou školského zákona. Diskutovali o tom, že pokud ve školském zákoně nezůstane možnost využití dalšího pedagogického pracovníka jako podpůrného opatření, bude mít tato skutečnost negativní dopad na práva dětí s postižením a jejich rodin. Jako problém označili také to, že vláda nehodlá doplnit mezi pedagogické pracovníky potřebnou pozici sociálního pedagoga.

Poradní orgán dále opakovaně projednával téma finančního zabezpečení. Členové se shodli například na tom, že nezvýšení příspěvku na péči v nižších stupních a chybějící zakotvení valorizace situaci lidí s postižením významně zhoršuje. K oběma bodům přijal poradní orgán usnesení.²⁴

Na prosincovém zasedání poradní orgán bilancoval uplynulý rok a vybíral témata, kterým se bude v roce 2025 věnovat přednostně. Shodl se na tom, že je třeba nadále pracovat na odstranění bariér, podpořit vzdělávání dětí s postižením i pracovní uplatnění na otevřeném trhu práce. A stejně tak je nadále nutné zlepšovat kvalitu a dostupnost sociálních a zdravotních služeb.²⁵

E.2 Výzkumy a doporučení ke zlepšení situace lidí s postižením

Podle zákona o nemocenském pojištění museli zaměstnanci informovat svého zaměstnavatele, že pobírají invalidní důchod. Šlo o nepříjemný zásah do jejich soukromí, zvláště když nebylo postižení na první pohled vidět. Pokud povinnost nesplnili, hrozila jim pokuta až 20 tisíc korun. Zaměstnavatelé pak tyto informace předávali České správě sociálního zabezpečení (ČSSZ), která už je ale měla, protože rozhoduje o invalidních důchodech.

Zástupce ochránce se proto obrátil²⁶ na Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), které uznalo, že předávání údajů je zbytečné, a navrhlo změnu zákona. Parlament povinnost zrušil k 1. lednu 2025. Výjimkou zůstali zaměstnaní pobírající invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně, kterých je asi 10 tisíc. Jim stát vyplácí některé nemocenské dávky

²⁴ Usnesení jsou dostupná na webu ochránce, viz <https://www.ochrance.cz/vystupy/poradni-organ-crpd/>.

²⁵ Tisková zpráva a usnesení poradního orgánu k prioritám je dostupná zde https://www.ochrance.cz/aktualne/vzdelavani_a_zamestnani_lidi_s_postizenim_jsou_hlavni_priority_kterym_s_e_bude_tento_rok_venovat_poradni_organ_ombudsmana/.

²⁶ Stanovisko je dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13482>.

po kratší dobu. Tento důvod ochránce nepřesvědčil, a proto podal zásadní připomínku²⁷ k návrhu zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele.

E.3 Mezinárodní spolupráce

Začátkem prosince 2024 navštívili právníci odboru ochrany práv lidí s postižením norského ombudsmana pro rovnost, který je národním orgánem pro rovné zacházení a nediskriminaci a zároveň monitorovacím orgánem Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (Úmluva). Diskutovali o systému rovného zacházení a ochraně práv lidí s postižením v Norsku a v České republice, sdíleli zkušenosti z obou zemí.

Zaměřili se na témata, jako je rovnost před zákonem, právo na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti, metoda a nástroje pro monitorování naplňování Úmluvy a otázky rovného zacházení s lidmi s postižením.

Navštívili také zastřešující organizaci pro lidi s postižením, FFO, kde diskutovali o participaci lidí s postižením. Navštívili také organizaci ULOBA, která se zabývá nezávislým životem lidí s postižením a je průkopníkem uživatelsky řízené osobní asistence v Norsku.

Z pracovní cesty si odnesli mnoho inspirace a podnětů, které chtějí přenést do našeho prostředí, např. v oblasti monitorování naplňování Úmluvy. Zohlední je také při plánování priorit a aktivit na následující období.

E.4 Spolupráce s neziskovými organizacemi, lidmi s postižením a odborníky z oblasti ochrany práv lidí s postižením

Právníci odboru ochrany práv lidí s postižením uspořádali druhé setkání zaměřené na ochranu práv lidí s psychosociálním postižením. Zúčastnili se ho odborníci z různých institucí, jako jsou nevládní organizace, poskytovatelé sociálních či zdravotních služeb, metodici a zástupci Ministerstva zdravotnictví, ale také lidé se zkušeností s psychosociálním postižením a pečující osoby. Diskutovali především o hospitalizaci bez souhlasu pacienta v psychiatrických nemocnicích a souvisejících otázkách, jako jsou systémové návštěvy ochránce v těchto zařízeních, nově vydaný metodický pokyn Ministerstva zdravotnictví²⁸ a další praktické problémy. Otevřeli také téma činnosti nemocničního ombudsmana, který pomáhá pacientům chránit jejich práva v konkrétní nemocnici.

Na schůzce s Ústředním školním inspektorem probrali ochránce a jeho zástupce témata, s nimiž se ve své činnosti potkávají jak oni, tak Česká školní inspekce. Mluvili o využití svých

---

²⁷ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13438>.

²⁸ Metodický pokyn je dostupný zde <https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/ministerstvo-zdravotnictvi-vydalo-metodicky-pokyn-ke-spravnemu-postupu-poskytovatelu-zdravotnich-sluzeb-pri-nedobrovolne-hospitalizaci-pacienta/>.

konkrétních návrhů v oblasti inspekční činnosti v následujícím období a domlouvali posílení spolupráce v dílčích otázkách.

E.5 Konference, kulaté stoly, školení a osvěta

Na kulatém stole v Poslanecké sněmovně zástupce ochránce upozornil, že setrvale roste počet zaměstnaných na chráněném trhu práce a že veřejní zaměstnavatelé neumí vytvořit podmínky pro pracující s postižením. Většímu zapojení lidí s postižením stále brání řada předsudků na straně zaměstnavatelů. Ochránce bude sledovat, jestli situaci pomohou zlepšit novela zákona o zaměstnanosti a zcela nový zákon o sociálním podniku.

Zástupce ochránce uspořádal setkání u kulatého stolu, na němž se žáky, učiteli, lékaři, Ministerstvem školství i zdravotnictví, Českou školní inspekcí, akademickou sférou i odbornými organizacemi diskutovali o tom, proč jsou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami stále tak často uvolňováni z tělesné výchovy a nevyužívají se u nich podpůrná opatření tolik, kolik by mohla. Zástupce ochránce prezentoval předběžné výsledky svého výzkumu. Ten potvrdil, že stále převládá úplné uvolňování žáků nad částečným nebo že posudky lékařů bývají různorodé a nevyhovující. Ministerstvo školství proto na setkání ohlásilo vznik metodiky. Všichni přítomní se také shodli, že důležitou a nezbytnou roli hraje osvěta a to jak škol, lékařů, rodičů, ale také samotných žáků. Jedině tak je možné každému žákovi vytvořit odpovídající podmínky pro zapojení do tělesné výchovy.²⁹

E.6 Připomínky k návrhům zákonů, prováděcích předpisů a strategických dokumentů

Ochránce se zasadil o změnu legislativy ve prospěch žáků a studujících s postižením³⁰

Ochránce se zasadil o to, aby žáci se sluchovým postižením mohli u dálkové výuky využívat nejen podpory tlumočnicka českého znakového jazyka, ale také přepisovatele mluvené řeči. Tato podpůrná opatření není možné volně zaměňovat. Jejich úkol je z povahy věci odlišný (tlumočení vs. vizualizace jazyka) a vybrané opatření doporučuje konkrétním žákům školské poradenské zařízení dle jejich jazykových kompetencí. Ministerstvo školství proto připravilo odpovídající návrh změny školského zákona.

Vzdělávání dětí s hlubokým mentálním postižením podle jasnějších pravidel

Právníci odboru ochrany práv lidí s postižením se podíleli na vzniku metodiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, která bude sjednocovat praxi vzdělávání dětí s hlubokým mentálním postižením. Tyto děti nejsou žáky žádné školy a jejich vzdělávání zajišťují

²⁹ Více informací je uvedeno v tiskové zprávě ze dne 4. října 2024, viz <https://www.ochrance.cz/aktualne/pojdme-vice-zaclenovat-a-mene-uvolnovat-deti-z-hodin-telesne-vychovy/>.

³⁰ Celý text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/13174>.

školská poradenská zařízení. Zástupci ochránce vadilo, že praxe takového vzdělávání byla různá. Je proto rád, že ji metodika sjednotí. Zároveň jednal s Českou školní inspekcí, aby i nad touto formou vzdělávání dohlížela.

Brno 28. ledna 2025

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)